

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 12769/2022
07.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Драгане Бољевић, Марине Милановић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Михаило Павловић адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво из Београда, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2067/22 од 05.05.2022. године, на седници одржаној 07.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2067/22 од 05.05.2022. године.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужиоца и **ПРЕИНАЧУЈУ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 2067/22 од 05.05.2022. године и пресуда Вишег суда у Београду П 698/21 од 27.01.2022. године у ставу другом изреке, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена Република Србија – Министарство одбране да исплати тужиоцу износе од још по 200.000,00 динара на име накнаде за претрпљене душевне болове због смрти мајке ББ и сестара ВВ, ГГ, ДД и ЋЋ, укупно 1.000.000,00 динара са законском затезном каматом од 27.01.2022. године до исплате, у року од 15 дана од пријема отправка ове пресуде.

У преосталом делу ревизија тужиоца се **ОДБИЈА** као неоснована.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да исплати тужиоцу износ од 768.000,00 динара на име трошкова целог поступка, са законском затезном каматом од извршности до исплате, у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2067/22 од 05.05.2022. године, ставом првим изреке, одбијене су жалбе парничних странака и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 698/21 од 27.01.2022. године којом је делимично усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да исплати тужиоцу износе од по 800.000,00 динара на име новчане накнаде за душевне болове због смрти мајке и четири сестре, укупно 4.000.000,00 динара са законском затезном каматом од 27.01.2022. године до исплате (став први изреке), док је тужбени захтев одбијен у преосталом делу, за износе од по још 400.000,00 динара са каматом (став други изреке) и обавезана тужена да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка од 256.500,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате (став трећи изреке). Ставом другим изреке

другостепене пресуде одбијени су захтеви странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о дозвољености посебне ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23, у даљем тексту: ЗПП), Врховни суд је оценио да је ревизија тужиоца изузетно дозвољена, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучио као у првом ставу изреке на основу члана 404. став 2. ЗПП.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија тужиоца делимично основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиочева мајка ББ (рођ. 1942. године) и његове четири сестре ВВ (рођ. 1965. године), ГГ (рођ. 1968. године), ДД (рођ. 1981. године) и ЂЂ (рођ. 1984. године) лишене су живота ...1999. године у селу ... код ..., у кући тужиочевог стрица, истом приликом када је убијено и више других тужиочевих рођака и комшија. За овај ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези с чланом 22. КЗ СРЈ, осуђен је припадник Војске Југославије Рајко Козлина на казну затвора у трајању од 15 година, правноснажном пресудом Вишег суда у Београду, Одељење за ратне злочине К-По2 – 10/2013 од 01.04.2019. године јер је, поступивши супротно садржини издатог наређења команданта позадинског батаљона да запоседне одређени рејон на ободу села..., ушао у село са њему тада потчињеним војницима којима је наређивао и са њима заједно телесно повредио једно и убио 15 лица албанске националности, међу којима и мајку и четири сестре тужиоца, које нису припадале ниједној од оружаних формација у сукобу и нису учествовала у војним операцијама. Тужиочева кућа је била гранатирана чим су он, мајка и сестре из ње изашли и побегли, он у кућу једног, а мајка и сестре у оближњу кућу другог стрица, у које је затим бачена бомба. Док се скривао на тавану, тужилац је гледао како војска пуца на стричеву породицу и друге избеглице у бегу и поједине од њих убија, препознао је тела убијених сестара у кући другог стрица, чуо је рањену мајку да тражи воде, али није могао да јој помогне, а када је предвече изашао затекао је мртве мајку и свог десетогодишњег брата од стрица. Он ни данас не зна где су однета тела његове породице. Тужилац је у то време имао 25 година и живео је у заједничком домаћинству са сестрама, које нису биле удате.

С обзиром на изложено, нижестепени судови су закључили да је тужена одговорна за штету причињену тужиоцу на основу члана 35. став 2. Устава Републике Србије и чл. 172. и 201. Закона о облигационим односима и досудили му правичну новчану накнаду за његова трпљења у складу са чланом 200. Закона о облигационим односима, имајући у виду јачину и трајање душевног бола тужиоца и околности под којима је за њега штета наступила.

По становишту Врховног суда, ревизијом тужиоца основано се указује да су, приликом одмеравања правичне новчане накнаде за душевне болове које тужилац трпи због смрти мајке и сестара, нижестепени судови неправилно применили материјално право садржано у одредбама члана 200. Закона о облигационим односима – ЗОО, према којима се правична новчана накнада досуђује нарочито с обзиром на јачину болова и њихово трајање, при чему се води рачуна о значају повређеног добра и циљу

коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

У конкретном случају околности у којима се нашао тужилац дан након НАТО агресије на СРЈ, када је у рано јутро гранатирана његова кућа непосредно након што је тужилац са породицом из ње побегао, а више од 100 војника почело да пали сено, храну за стоку, околне аутомобиле, баца бомбе од којих је једна пала у ходник куће стрица у којој је он био, а друга на кућу његовог другог стрица у којој су биле његове сестре и мајка, да гледа како његови рођаци бивају убијани, препознаје убијене сестре, слуша рањену мајку како тражи помоћ, а он не може да јој помогне и сатима доцније затиче и њу мртву, указују на закључак да су тужиочева трпљења била екстремна, неизвесност за животе његових најближих предуга, а спознаја извесности губитка мајке и сестара под таквим околностима непрестано присутна већ 25 година, половину тужиочевог живота, и пратиће га целог живота. Те околности оправдавају досуђивање тужиоцу износа од још по 200.000,00 динара, што чини укупан износ од по 1.000.000,00 динара на име правичне новчане накнаде за душевне болове због смрти мајке и сваке од сестара.

Сврха досуђене накнаде није репарација, нити је она могућа, већ је сатисфакција, коју је тужилац на изванредан начин већ остварио и осуђујућом кривичном пресудом. Свеукупно досуђена накнада омогућиће тужиоцу да приушти материјална или духовна добра по избору, која иначе себи не би могао да приушти, чиме ће додатно ублажити душевне патње које ће га несумњиво пратити целог живота, а које су последица штетног догађаја. На досуђени износ тужиоцу припада и законска затезна камата сагласно одредби члана 277. Закона о облигационим односима од дана доношења првостепене пресуде. У преосталом делу, за износе од по још 200.000,00 динара преко укупно досуђених износа од по 1.000.000,00 динара, тужбени захтев је превиско постављен и стога неоснован.

Тужилац ревизијом неосновано указује на пресуде Апелационог суда у Београду донете у сличним споровима у којима су пре више од деценије досуђени износи накнаде од 800.000,00 динара родитељима и 600.000,00 динара брату (Гж 4357/2011 од 06.10.2011. године), односно 1.200.000,00 динара мајци и 1.000.000,00 динара брату (Гж 5074/2013 од 31.07.2014. године) и на одлуку Европског суда за људска права *Брдар против Хрватске* (број представке 33663/18), донету након што је Република Хрватска закључила пријатељско поравнање на исплату износа од нешто више од 23.000 евра подносиоцу представке чији је отац извучен из колоне у Хрватској у августу 1995. године од када му се губи траг. Одмеравање правичне новчане накнаде не може се вршити механички, само упоређивањем досуђених износа накнаде у случајевима који су слични, али који су се десили под сасвим различитим околностима. Да би досуђена накнада за душевне болове због смрти блиског лица била заиста правична и одговарајућа, неопходно је приступити индивидуализацији и пажљиво проценити околности конкретног случаја. Износ правичне новчане накнаде одмерава се не само с обзиром на јачину болова и њихово трајање, значај повређеног добра и циљ коме служи та накнада, већ и с обзиром на друштвено-економске околности и могућности друштва у коме се накнада досуђује.

Приликом одмеравања правичне новчане накнаде у овом случају, овај суд је имао у виду, у смислу члана 18. став 3. Устава Републике Србије, и пресуду Европског суда за људска права *Савић и други против Србије* од 05.04.2016. године („Службени гласник РС“, бр. 54/16) на коју ревидент указује, којом је тај суд разматрао да ли подносиоци представке имају статус „жртве“ у смислу члана 34. Европске конвенције

за заштиту људских права и основних слобода – Конвенција због ниских досуђених износа накнада и представку усвојио. Према тој пресуди, која је истина донета у вези са представком на дуго трајање поступка и заштиту права на суђење у разумном року, статус „жртве“ „... зависи од тога да ли су домаћи органи признали, било изричито или прећутно, наводну повреду Конвенције и, ако је неопходно, пружили одговарајуће обештење у вези са њом...“ (став 14), односно „... од тога да ли је пружено обештење било адекватно и довољно, с обзиром на правично задовољење, како је прописано чланом 41. Конвенције (види *Dubjakova protiv Slovačke* (одлука), број 67299/01, 19.10.2004. године)“ – став 16.

Међутим, Врховни суд сматра да је износом од укупно 5.000.000,00 динара на име душевних болова тужиоца због смрти мајке и четири сестре, који на дан првостепеног пресуђења представља противвредност од око 42.500,00 евра и одговара износу од 98 просечних плата (предузетника и запослених код њих) у Србији досуђена правична и одговарајућа новчана накнада за тужиочева трпљења. Досуђивањем вишег износа погодовало би се тежњама које нису спојиве са природом и друштвеном сврхом те накнаде. Уосталом, и сам тужилац је тужбом захтевао новчану накнаду у значајно мањем износу (од око 10.000,00 евра за смрт мајке и сваке од сестара) од оног који је Република Хрватска, у случају Брдар против Хрватске, исплатила подносиоцу представке чији је отац извучен из колоне која се повлачила у августу 1995. године и нетрагом нестало (око 23.000,00 евра).

На основу изложеног, Врховни суд је донео одлуку као у изреци на основу члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Одлука о трошковима целог поступка донета је у оквиру захтева за накнаду трошкова, према вредности спора за коју је тужилац успео у поступку, на основу члана 165. став 2. у вези са чл. 163. став 1. и 2, 153. став 2. и 154. став 1. ЗПП. Висина накнаде одмерена је применом Таксене и Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, на основу члана 154. став 2. ЗПП, у укупном износу од 768.000,00 динара, од чега су износи од: по 22.500,00 динара за састав тужбе и једног образложеног поднеска, по 45.000,00 динара за састав жалбе и ревизије, по 24.000,00 динара за заступање на два одржана рочишта и, на име издатака за судске таксе, износи од: по 97.500, 00 динара на тужбу и првостепену пресуду, 195.000,00 динара на ревизију и 292.500,00 динара на одлуку по ревизији.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић с.р.**

**За тачност отправака
Управитељ писарнице
Марина Антонић**